

PROBLEMELE DE MANDAT ȘI ASIMETRIA DE INFORMAȚII ÎN ECONOMIA SERVICIILOR

*Conf. univ. dr. Paul Tănăsescu, Prof. univ. dr. Radu Stroe, Prof. univ. dr. Emil Negrea, Lect. univ. dr. Victor Dragotă, Lect. univ. dr. Laura Obreja,
Lect. univ. dr. Ana-Maria Ciobanu, Lect. univ. drd. Iulian Brașoveanu,
Asist. univ. drd. Bogdan Negrea, Asist. univ. drd. Cosmin Șerbănescu,
Asist. univ. drd. Carmen Lipară, Ec. Lidia Rusu*

1. STADIUL ACTUAL AL CUNOASTERII ÎN DOMENIU PE PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

După cum evidențiază economistul Joseph Stiglitz în lucrarea tradusă și în limba română în anul 2003, "Globalizarea – speranțe și deziluzii", problemele legate de asimetria de informații și de relațiile de mandat constituie unele dintre cauzele cu impactul cel mai puternic în eșecul anumitor reforme realizate în economiile de tranziție spre economia de piață.

Cu toate acestea, numeroase studii de dată mai recentă, recunosc că există și anumite situații în care se manifesta și tendințe perfect raționale din punct de vedere economic, precum orientarea *economista* a următorilor autori: *Barney, Nelson, Beer* considera individul, prin competențele sale, o resursă strategică, a cărei valoare actuală netă pentru firmă trebuie optimizată; O. Williamson afirmă că individul este preocupat în special de urmărirea interesului personal, în absența unor contra-măsuri, comportamentele oportuniste sunt mai curând normale, decât simple excepții; în timp ce în viziunea autorilor Jensen și Meckling, Pratt și Zeckhauser relația mandant-mandat (de agent) presupune costuri pentru stabilirea unei simetrii informaționale și controlul riscurilor de comportament contrar interesului mandantului.

Problema asimetriei de informații se manifesta la nivelul firmei și la nivelul investitorilor ce trebuie să opteze între diferitele modalități de investire a propriilor resurse financiare disponibile. Totodată, lumea reală ne confirmă permanent că există o stare de asimetrie de informații: o parte din agenții ce acționează pe piața sunt mai informați decât ceilalți. Importanța deosebită a domeniului a fost recunoscută de teoria financiară, recunoaștere concretizată prin acordarea în 2001 a Premiului Nobel pentru Economie cercetătorilor americani George A. Akerlof, A. Michael Spence și Joseph E. Stiglitz pentru analizele lor asupra piețelor caracterizate prin informație asimetrică.

Problema mandatului a fost abordată de legislația din România de mult timp, dar studiile privind modelarea financiară a relației de mandat nu au constituit, cu mici excepții, o preocupare pentru lucrările românești de specialitate. Teoria de agent (mandat) are în vedere fenomenul tot mai pregnant în lumea contemporană de delegare a responsabilităților unora dintre stakeholderii firmei către alții. Exemplul clasic îl reprezintă delegarea de autoritate de la acționari la manageri. Modelul propus de Jensen și Meckling în lucrarea *Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure* publicată în *Journal of Financial Economics*, 3, 1976 este considerat primul model al teoriei de agent. Lucrarea cuprinde definirea termenului *costuri de agent* și redefinirea termenului de *firmă*.

Problemele de economie sanitară au fost dezbătute, în special, de către cercetătorii americani și ruși, premiile Nobel revenind, de multe ori alternativ, acestor echipe de oameni de știință.

În țara noastră, prof. univ. dr. Dan Enăchescu de la Institutul Medico-Farmaceutic București (I.M.F.) a încercat dezvoltarea acestor teme de economie sanitară, dar numai din punct de vedere medical.

După anii 90 s-a reușit formarea în țara noastră a unor institute de cercetări de profil medico-farmaceutic, dar cu rezultate modeste în ultimii ani de activitate. Remarcăm și faptul că nu cunoaștem lucrări interdisciplinare, în special economico-sanitare care să fi apărut în ultimii ani în România.

2. SINTEZA PRIMEI FAZE DE CERCETARE

Prima fază de cercetare s-a concretizat printr-o bună documentare și cunoaștere a organizării asistenței medicale românești. S-a realizat o bună încadrare în timp a primei faze de cercetare științifică.

Principalele aspecte cercetate și analizate în primul capitol sunt următoarele: considerente istorice privind ocrotirea sănătății în România și organizarea asistenței medicale românești contemporane.

Relizarea notabilă a colectivului de autori a fost aceea că s-a reușit distanțarea de abordările clasice ale școlilor americane și rusești, surprinzându-se tocmai particularitățile economiei serviciilor medicale de-a lungul timpului. Astfel, s-a cercetat și analizat organizarea asistenței medicale între secolele XIX-XX, surprinzându-se faptul că țara noastră a avut un sistem propriu de ocrotire a sănătății, eficient și mai ales bine reglementat. În această parte a lucrării de cercetare s-au evidențiat totodată și principalele personalități ale lumii medicale și economice cu rezultate în domeniul cercetat.

Principalele aspecte cercetate și analizate în capitolul al doilea îl constituie, în mod logic, determinarea cheltuielilor cu ocrotirea sănătății în România. Acest capitol cuprinde următoarele probleme: particularitățile determinării științifice a cheltuielilor cu ocrotirea sănătății, determinarea cheltuielilor cu ocrotirea sănătății în România precum și o aplicație.

Scoatem în evidență faptul că problemele de determinare a cheltuielilor în general sunt foarte greoaie și complexe, meritul echipei de cercetători fiind cu atât mai mare cu cât a reușit o apropiere de determinarea contemporană a acestor cheltuieli cu ocrotirea sănătății, în condiții de reformă economică întârziată.

Dificultatea analizei procesului de determinare a cheltuielilor cu ocrotirea sănătății rezidă și din faptul că, de nenumărate ori, se impune analiza medicală a fenomenului cercetat și apoi cea economico-financiară.

Rezultatele cercetărilor noastre sunt descurajatoare, deoarece pe fundalul unei lipse cronice de informații am constatat că necesarul de cheltuieli se determină în mod istoric fără a se ține cont de trebuințele de strictă necesitate ale funcționării sistemului medical din România.

Iată de ce, în toamna anului 1999, a existat pericolul blocării financiare a sistemului sanitar din țara noastră, cu urmări dramatice asupra economiei și asupra unei populații și așa pauperizate și bolnave.